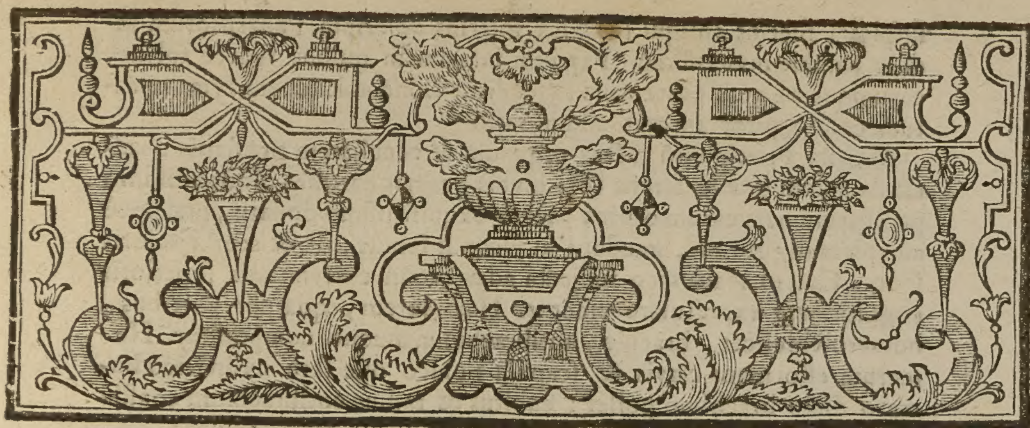
1761

D. O. M.

THESES

ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

MAJORI causâ majus ſemper oriundum ſymptoma ne credas : gravioribus inſtrumentis periculosè læduntur partes ; periculoſiora ipſis, non rarò à leviſſimis infliguntur aciculis vulnera (*a*). Illis ſuccurrere præceps, his ut æquè prompta admoveatur medela, providè curet rei Chirurgicæ peritus. Quanta enim ex levioribus vulnuſculis accidentia (*b*) ! Quot pro neglectis, aut imperitè tractatis quibus-libet puncturis ſtrages (*c*) ! Cur etiam, in hiſce affectibus venenoſum quid

(*a*) Periculoſiſſima à leviſſimis cauſis vulnera teſtantur Plinius, Varro, Hildanus &c. Vulnuſculum in ſpecie leviſſimum ab infixis in labium inferius dentibus anatis, juvenem poſt immanem totius capitis intumeſcentiam infandoſque cruciatus enecavit referente D. Lecat Chirurg. Rotomagenſ. Peritiſſ.

(*b*) Job. à Meckren Obſerv. Med. Chirurg. pag. 303.

(*c*) DD. Bagieu lib. cui titulus *Examen de pluſieurs parties de la Chirurgie, Tom. II.*

ſuſpicati fuerint antiqui (*d*)? Ex inferiùs deſcriptâ Panaritiorum indole patebit invictiſſimè. Partium interìm in quibus ſedere ſolent, earumque ad quas portentoſa extenditur Concomitantium ſymptomatum cohors prior anteeat adumbratio.

Manus Præcipuum tactûs organum & peculiarem præſentis quæſtionis aulam præ ſe ferens (*e*), omnis generis partibus, intricatiſſimo papillarum nervearum ordine, ſenſu exquiſitiſſimo donatis, præcipuè ad apices digitorum, gaudet; ut jucundi ſenſûs, ſic & acerbi doloris ſedes. Cultro anatomico ſubjecta adæquatam extremitatis ſuperioris cognitionem expoſtulare videtur. Hæc autem, quatuor partibus, humero videlicet, brachio, antibrachio manuque componitur. Humerum efformant clavis & ſcapula: unico oſſe ferè cylindrico humero dicto brachium pollet; cubitus & radius antibrachium conſtituunt; manus in carpum, metacarpum & digitos diſtinguitur.

Ossiculis octo in duos ordines diſpoſitis perficitur carpus; tria in primo ordine reperiuntur, putà naviculare, ſemilunare, cuboïdes cui addas extrà ordinem, piſiforme: quatuor in ſecundo, ſcilicet, trapezium, trapezoïdeum, magnum & uncatum; quatuor oſſa ferè cylindrica, ab indice ad minimum digitum minutiora metacarpum ſtatuunt; digiti verò quindecim oſſibus, tribus pro uno quoquè, gloriantur.

Prædictarum partium vectes muſculi, quorum enumeratio longior.

Qui vivificus, ab arteriâ brachiali ſuppeditatur extremitati ſuperiori ſanguis, redux axillari venæ allabitur.

Nervorum ſex paria à quatuor inferioribus cervicis & primo ſuperiore dorſi, motus ſenſuſque ſuprà laudatis partibus miniſtrant.

Residuam ex hiſce partibus lympham deponunt in glandulas axillares ductus lymphatici.

Phlegmonodes tumor, plus minùſvè dolens, plus minùſvè perſpicuus, ad apicem vel circà longitudinem digitorum (*f*) quandoque propè radices unguis, Panaritium, Græcis παρονυχία dicitur.

Quatuor diſtinguuntur hujuſce affectûs ſpecies (g) ſeorſim à

(*d*) Joan. de Vigo Lib. II. Tract. VII. Cap. V. Lazar. Riverius Centuriâ IV. Obſ. XIX. & LXIII.

(*e*) In digitis pedum reperiri poſſunt Panaritia; ſed rariùs, nec de his inſtituatur quæſtio.

(*f*) Quandoque in omnibus digitis ſimul vitium hoc hæret ut teſtatur Heyſterus Inſtit. Chirurg. p. 1077.

(g) Unicam Panaritii ſpeciem adſcribunt Joan. de Vigo Lib. II. de Apoſtem. Cap. V. Riverius Obſerv. Cent. IV. Obſerv. LXIII. Dionis Operat. Chirurg. Demonſtr. 8ª. ſed ut rectè monent ſagaciſſ. ejus Commentator, Platnerus Inſtit. Chirurg. pag. 67. Garengeot Operat. Chirurg. Cap. de Panaritio Tom. III. pag. 283. &c. Quatuor ſunt meritò diſtinguendæ. Tres enumerant D. Col

nobis recenſendæ. Prima extremum digiti, viciniores unguis partes occupat, nec ultrà corpus reticulare Malpighii limites habet; leviſſimo tumore, rubore doloreque conſpicua.

SECUNDA huic ferè ſimilis quo ad initium, cutim textumque cellulofum pungitivo dolore, rubore tumoreque afficit, comitemque febrem plus minùsvè minatur

SI vaginalis tunica tendinis ab acri interiùs corroditur ſero, tertia paronychiæ ſpecies adeſſe dicitur: hæc in digito vix ſenſibus conſpicua, graviſſimis, ut infrà dicemus, datur accidentibus præda.

QUARTA denique perioſtium & os ipſum vexat, & à præcedenti dolorum intenſitate, accidentibusque parùm differt.

QUAMCUMQUE ſibi vindicet ſedem de quo hic agitur morbus, cauſas externas habet vel internas: externæ ictus, contuſiones, eroſiones, puncturæ, &c. internas Panaritii cauſas ab humorum craſi perversâ, aut quâcumque lue ſive ſcrophulosâ, ſcorbuticâ, præprimis venereâ deſumendas, nec immeritò dixeris; has autem demonſtrant irriti generalium mediorum uſus, furens accidentium cohors, quibus addas commemorativorum ſignorum comparationem; undè tertiam quartamque ſpeciem non rarò conſtituunt.

AB irritabilitate & ſenſibilitate partium (*h*) præcipua oriuntur paronychiarum accidentia quà propter prima & ſecunda ſpecies cuticulam, cutim textumque celluloſum duntaxat afficientes, levioribus accidentibus obnoxiæ, leviori medicaminum apparatu ſedantur: ſi verò nerveas ſub ungue latitantes papillas vitioſus latex commoveat, acerbus indè ſequitur dolor, cui niſi feſtina ponatur medela, mox febris ardens, digiti manûſque ingurgitatio, perioſtii oſſiſque ipſius eroſio quartam denunciant ſpeciem, ut infrà dicemus (*i*).

TERTIUM paronychiæ genus tunicæ tendinique adhæreſcens, graviſſimis accidentibus immò & morti quandoque locum dat: partes enim illæ irretito fibrarum nervearum ordine cinctæ, ſenſu acutiſſimo pollentes, faſciis vinculiſque tendineo ligamentoſis firmatæ, ſtagnantes incarcerant humores, proindèque vicinarum partium ingurgitationes & inflammationes magnoperè protrahunt undè ſtrangulatis capillaribus, ſeri ſtagnatio, manûs inflammatio nervorum textûſque

de-Villars, *Cours de Chirurgie*, *Tom. I. pag.* 383. Heyſter Inſtit. Chirurg. Part. II. Sect. VI. Cap. CLXX. &c. Goueyus quinque Paronychiæ ſpecies aſſignat Lib. cui Titulus *Chirurgie Véritable*, *pag.* 307.

(*h*) De ſenſilitate & irritabilitate partium inter DD. Bianchi & Haller Lis orta eſt cujus Hiſtoria prolixior & inſtituto noſtro minùs congruens Legatur in Colect. Period. Obſerv. Med. Anat. Chirurg. &c. Tom. IV. V. &c.

(*i*) Plinius de Morte Repentinâ Variorum Cap 36. Lib. 2. Q. Æmil. Lepidum ex percuſſione unguis mortem contraxiſſe narrat. Plura ſimilia refert Job. à Meckren Obſ. Chirurg. p. 316.

cellularis distensio ac divulsio (*k*), aliaque accidentia sæviunt in partes vicinas. Furit in carcere stagnans serum, urentem induit indolem quâ exurgit sanguinis spirituumque effervescentia, doloris augmentum, &c. Serpit in viciniores musculos inflammatio, totiusque membri ingurgitatio tanta ut manus, antibrachium, condylus humeri internus ut potè musculi sublimis insertionis punctum superius, cubiti pars media profundi musculi ortus gravissimis vexentur doloribus. Nec soli tam acerbæ stragis victimæ! Strictiori enim harumce partium textu cellulari, aponevrosibus extensorum firmato (*l*) omnes & singulos ambiente musculos, sanguiferaque vasa arctissimè cingente, mox brachialis anterior & biceps musculus antibrachii flexores, jam quatuor extensores, lancinantes doloris sensus, periculosissimæ ingurgitationis nuncios ad axillam & scapulam devehunt. Deprædatur interim urens vitiosusque latex manûs & carpi pinguedines, varios abscessus in antibrachio plus minùsvè pertimescendos præcipitesque fodit sinus: tandem febris ardens festinans hujus morbi affecla, insomniæ, convulsiones, animi deliquia, spasmi, deliria, caries, gangræna, miserum ita discruciantur & exercent, ut nisi opportunum accerserit auxilium, vitæ periculum sentiat (*m*).

Si tendinis extensoris cellularem tunicam afficiat paronychia, varia brevi quibus distinguuntur ejusdem musculi tendines per frænula serpit; hinc externum humeri condylum dolor premit acerrimus, descriptamque accidentium catervam si non omninò, saltem partim secum protrahit.

Quæ in pollice sedet, licet tertiæ speciei aliis digitis intactis; solum afficit pollicem; nec in illâ, ultrà mediam cubiti partem extenditur dolor: musculi enim pollicis proprii vix ullam cum aliis communicationem arguunt: exurgit sensilis in volâ manûs tumor, sed minùs quàm in aliis digitis dolens; ligamentum verò semi-annulare carpi minori tumore, sed acerrimo dolore torquetur. Mox urgentibus symptomatibus pertingit plus minùsvè dolor versùs internum humeri condylum, & licet in specie minùs periculum prædicare videatur; defectu efficacis medelæ, corruptam, superiùsque descriptam induisse naturam pluries observavimus.

Quarta Panaritii species os ipsum periostiumque ità divellit, ut

(*k*) Quantùm lucis in praxi effundat accurata textûs cellularis ejusque actionis cognitio, Demonstratur egregiè Lib. cui Titulus *Idée de l'Homme Phijique & Moral.*

(*l*) Textum cellulosum variam pro partium naturâ & animantium viribus indolem sortiri variis Experimentis Anatomicis constat. Totum in Leone tendinosum post sagaciss. DD. Daubenton comprobavit actus præses.

(*m*) Heyster Instit. Chirurg. Part. II. Sect. VI. Cap. CLXX.

venenoſum aliquod excogitârint Antiqui(*n*). Nec mirùm ; præſtantiſſimo ſenſu inſtructum hoc oſſis involucrum, eroſis ab acri ſero vinculis, ab amico oſſe decerptum, divulſionibus eòque intenſioribus angitur ærumnis quò ſtrictior eſt ipſius ſtructura pluribusque nervulis pervia, undè licèt nullus appareat tumor, febris ardens, deliria, ſpaſmi, caries, &c. diros ægro cruciatus, Chirurgo ſollicitam portendunt curam.

Pro variâ ſpecie prognoſim differre nemo non videt : omni periculo vacant prima & ſecunda ſpecies, modo tamen idoneâ medicaminum aut inſtrumentorum applicatione curentur : ſæpiùs enim defectu auxiliatricis medelæ, præſertìm ſi prava ſit humorum indoles, tertiam quartamque comminitantur ſpeciem, iiſdemque accidentibus inſectantur.

Tertia & quarta paronychiæ ſpecies graviſſima pericula auſpicantur : pluries enim, non manûs duntaxat, ſed brachii, immò & vitæ ipſius exitium patiuntur ægri : ſpes tamen in anguſto eſt ab amico Chirurgiæ ſubſidio comparanda.

Educitur ab accidentibus therapeïa, vario pro diverſis tentanda medio. In primâ itaque ſpecie ut plurimùm confert in aquam fervidam digiti immerſio (*o*), emplaſtrum ex unguento fuſco vulgò *de la mere*, diachylo cum gummis aliisve ſimilibus paratum, ut citior fiat puris collectio, cui, lanceolâ in cuticulam immiſsâ, facilis panditur exitus. Tunc plumaceolo aut ſpleniolâ vino mellito imbutâ facilis perficitur curatio.

Secunda paronychiæ ſpecies venæ ſectionibus, emollientibus, unctuoſisvè applicatis facilè cedit aut ſenſibili tumore, rubeſcente, maculis albidis diſtinctâ minutâque cutis ſuperficie maturi puris comprobatur *ſtagnatio ; quò in caſu Chirurgus*, *lanceolâ clauſtrum* pertundit medicaminibusque ſiccantibus mundatum ulcus ad optatam cicatricem conducit. Si lateat ſub ungue puris collectio, ſcalpello, quantùm ſatis, erodendus unguis, donec idoneo foramine tuta pateat hoſti latenti via.

In unguis lateribus πτερύγιον ſive fungoſæ carnis propago non

(*n*) Venenum in paronychiâ latere aſſerit Lazar. Riverius Obſ. XIX. Cent. IV. Additque in aure & capite felis adeſſe vim quandam magneticam Panaritii qualitatibus familiarem cujus beneficio venenum, in tumore latens adſe trahat : & Obſerv. LXIII. Sic loquitur » *Juſſi ut digitum dimitteret in aurem* » *felis, & intrà duas horas doloris expers fuit : Sentiebat per intervalla attrac-* » *tionem digiti in cavitatem auris & ſubindè dolor totum brachium invadebat* » *uſque ad Humerum. Eodem tempore felis vociferabatur ; ut credibile ſit eum* » *dolore affici à veneno attracto : Paronychia enim eſt tumor venenoſus.*

(*o*) In aliis quoque Panaritii ſpeciebus aquam fervidam commendant plures : Fabricius ab Aquapendente Oper. Chirurg. pag. 637. Celſus Lib. 8. Cap. 13. Platner. Inſt. Chirurg. p. 69. §. 146. &c.

infrequens : alumine uſto, hydrargiro præcipitato rubro, aliisvè levioribus eſcharroticis conſumitur : tunc ſuprà laudatis cicatrix medicamentis perficitur.

Panaritii tertiæ ſpeciei curatio haud ità facilis, efficaciſſimis ; & quidem promptiſſimis Chirurgiæ opibus indiget : repetitis enim venæ ſectionibus, emollientibus, anodynis, reſolventibusque mediis incaſſum adhibitis, ſi vehemens urgeat dolor, periculum eſt in morâ. Digitus ſcalpello feliciter ſubjiciatur ut apertâ, juxta longitudinem, vaginali tunicâ, tutum vitioſo latici exhibeatur iter. Tunc reſecantur vulneris margines quò faciliùs admoveatur tendini plumaceolus contrà noxiam puris actionem vallum muniens ; tandem reſolventibus, balſamicis, aliisque mitioribus tonicis, debitum cicatricis punctum tentat Chirurgus. Quòd ſi diuturniora remorata fuerint repagula, in volâ manûs, ligamenti ſemi annularis viciniores nidulari abſceſſus procul dubium : præmiſſo igitur ſpecillo ſulcato, idoneis ſectionibus latentes hoſtes foras educere propera : diſſectis vaginali tunicâ, faſciis ligamentoſis, muſculi palmaris tendineâ expanſione, aliisque ingurgitationi, ſtrangulationique faventibus, maxima fit anchora ſalutis. (*) Sed furit infrà muſculum pronatorem quadratum incarceratus humor, quid hæres ? Clariſſ. DD. Thibault greſſus luſtrans, ſpecillo ſulcato ſubtùs præmiſſo, ſcalpellum ad imum focum inter tendines mittatur, ut extracto pure, facilis fiat ſetaceo via. Urgent accidentia : acri ſero maculatur ligamentum ; huic ne parces ? Minimè. Satior enim eſt ligamenti ipſius ſectio quàm totius manûs truncatio quæ, tali ſpreta methodo ; brevi ſerpente gangrænâ ſphaceli periculoſi nunciâ, ægrè quidem, foret, ſed neceſſariò, tentanda. Quin imò ! per plurimas tùm dorſi manûs, tùm antibrachii, brachiique partes debacchatur hydra variis latitans abſceſſibus, totidem pro ratione, artisque legibus ſecandis, ut debellatis accidentibus, felici ſucceſſu gaudeat Chirurgus. Partes interìm denudatas, plumaceolis balſamis imbutis tueri, vicinioribus ac ingurgitatis reſolventium applicatione auxiliari, omnesque, pro rerum naturâ vino mellito, ſpiritu vini in aquâ ſoluti, aliisvè ſimilibus mundare, periti Chirurgi munus. Olea craſſiora, aliaque unguenta putredini faventia, ſpirituoſa, eſſentialia ut potè urentia ac deſiccantia prorsùs rejicimus. Quæ medium inter illa tenent locum, ut balſamica naturalia v. g. therebentina, balſamum tolutanum, Peruvianum, demechâ &c. partium tendinearum, nervorumque amiciſſima

* Sanguinem in hâc operatione fluere neceſſe eſt : ſi vero, is cum impetu periculoſiùs ruat, apagè ſtipticis aliisve adſtringentibus tendinum hoſtibus uti : non enim medicamentis ſedandum, ſed arterias vinciendas jubent Platner, Inſt. Chirurg. pag. 72. §. 154. Heyſter. jam laudatus pag. 1084.

ſeliciter amplectimur. Partium deligatio ; ab artis legibus petenda ; pro morbi naturâ differt ; tendines enim denudatos plumaceolis , ſpleniis idoneis , faſciiſque in propriis ſedibus ſervare ac deffendere ſedulus nitetur Chirurgus (*p*).

QUARTA Paronychiæ ſpecies cùm periculoſiſſimis ſi in ſummum abeat, ſit accidentibus præda, celerem ſibi operationem vindicat. Præmiſſis itaque ſicut de tertiâ ſpecie diximus venæ ſectionibus plus minùsvè repetitis, emollientibus, anodynis reſolventibuſque mediis, lateralem digiti partem ad ipſum os pertundere ne dubites : ſtillantibus guttulis aliquot infeſti ſeri maxima plerùmque fit dolorum ſolutio. Si verò ulcus ſordidum , verminoſum (*q*) cum oſſiculi carie conjunctum fuerit , idoneis pro ſymptomatum ratione medicamentis , oſſiculi exfoliatio , ſin minùs exciſio tentanda. Nec ſatis eſt dolores ſedare, accidentia topicis, diætâ ferroque debellare, tendines oſſiculumvè ſervare, digiti manûſque motuum incolumitatem expoſtulat perfecta curatio : arduum quidem opus ! (*r*) ſed nulla niſi ardua virtus.

PRÆMISSIS præmittendis , cùm optatæ cicatricis lux affulgere incipit , ſanationis opus naturæ committere caveas : tunc enim ulterioribus indiget auxiliis æger : bis itaque ſingulis diebus deligetur digitus ; alternis vicibus cum aliis modò flexus, modò extenſus , & in alterutrâ poſitione identidem firmatus ; concreſſit caro , ut ità dicam , ſpuria , ſcilicet ſubſtantiâ quædam à partium vicinarum adhæſione orta , deficientis tendinis partis vices gerens , quâ mediante ſublatam ipſius partem reſtitutam crederes : (*s*) ſanorum digitorum motus ſequitur digitus affectus , imò & propriis gaudet :

(*p*) Faſciam octodecim capitum aliis multò præſtantiorem probat Heyſter. pag. 1085.

(*q*) Panaritium vermis digitorium, vermiculus rodens &c. ab antiquis vocabatur. Zuinger. Theatr. Prax. Med. p. 326. Sed lumbricorum commendatione oriri hanc denominationem teſtatur Juncher Conſpect. Chirurg. p. 131. Reperiuntur equidem quandoque vermes in exulcerato tali affectu, ſed putredinis ſequelæ non morbi cauſæ.

(*r*) Impoſſibilem poſt tales operationes digitorum uſum docet Platner. Inſtit. Chirurg. §. 153. pag. 72. Sic enim legitur : » Quæcumque etiam curatio ha- » beatur minor vel nullus uſus illius digiti qui laboravit, relinquitur , cujus » etiam ſæpè parùm ſuper eſt in totâ manu quam rigidam manere neceſſe » eſt.

(*s*) Noſtræ methodo annuere videtur felix Wurtzius cùm futuram tendinis, ſervato partis motu celebrat : hæc enim leguntur Lib. de Curat. Vulner. Cap. 14. » Nervum (ſic tendinem ipſum intelligere cenſet Job. à Meckren Obſ. Chirur. » pag. 311.) Inſtrumento apto in conſpectum producere debes : mox ſuturâ » debitâ conjungere *quam tamen rejicimus adhoc enim ſufficit idoneus partium* » *ſitus* vulnus vero ipſum apertum debet ſervari, & hâc ratione nervi, (ten- » dinis) datur nova reunio nec æger motu privatur.

hâc methodo, non solùm manûs, sed & ipsiusmet digiti motus agilitasque servantur.

Vide Egregiam Observationem ab Emerito D. D. Caumont in Diario Gallico an. 1734. pro mense Jul, quâ, laudatam methodum, felici successu gaudens publici juris fecit.

Has Theses, DEO JUVANTE, & Præside M. JOANNE CLAUDIO MERTRUD, Artium & Chirurgiæ Magistro, *tueri conabitur* LEONARDUS BONNAUD, *Limovicensis, in Almâ Universitate Parisiensi Liberalium Artium Magister, & Castrensium Nosocomiorum olim Chirurgi Primarii Ajutor.*

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS;

Die Sabbati 17â *Januarii à sesqui-secundâ post meridiem ad septimam, anno R. S. H.* 1761.

PRO ACTU PUBLICO

ET *MAGISTERII LAUREA.*

De Limoges

Typis P. AL. LE PRIEUR, Collegii & Acad. Reg. Chirurg. Typographi, viâ San-Jacobeâ, sub signo Olivæ. 1761.